

Конспект уроку з історії України, 10 клас

Тема: Голодомор 1932-1933 років.

Тип уроку: систематизація та узагальнення опорних знань

- Мета:
- узагальнити та систематизувати знання учнів з теми;
 - з'ясувати причини Голодомору, наслідки трагедії для України;
 - розвивати логічне мислення, критичне мислення, уміння виділяти головне;
 - вдосконалювати вміння: працювати над доповіддю, виступати з повідомленням, вивчати додаткову літературу, виступати в ролі опонента;
 - виховувати почуття патріотизму та громадської свідомості.

Форма уроку: урок-проект (середньотривалий)

Очікуваний результат – стаття в газету.

Обладнання: проектор, мультимедійна дошка

Епіграф до уроку:

Пекельні цифри та слова

У серце б'ють, неначе молот.

Немов проклятий ожива

Рік тридцять третій.

Голод... Голод...

У люті сталінській страшній

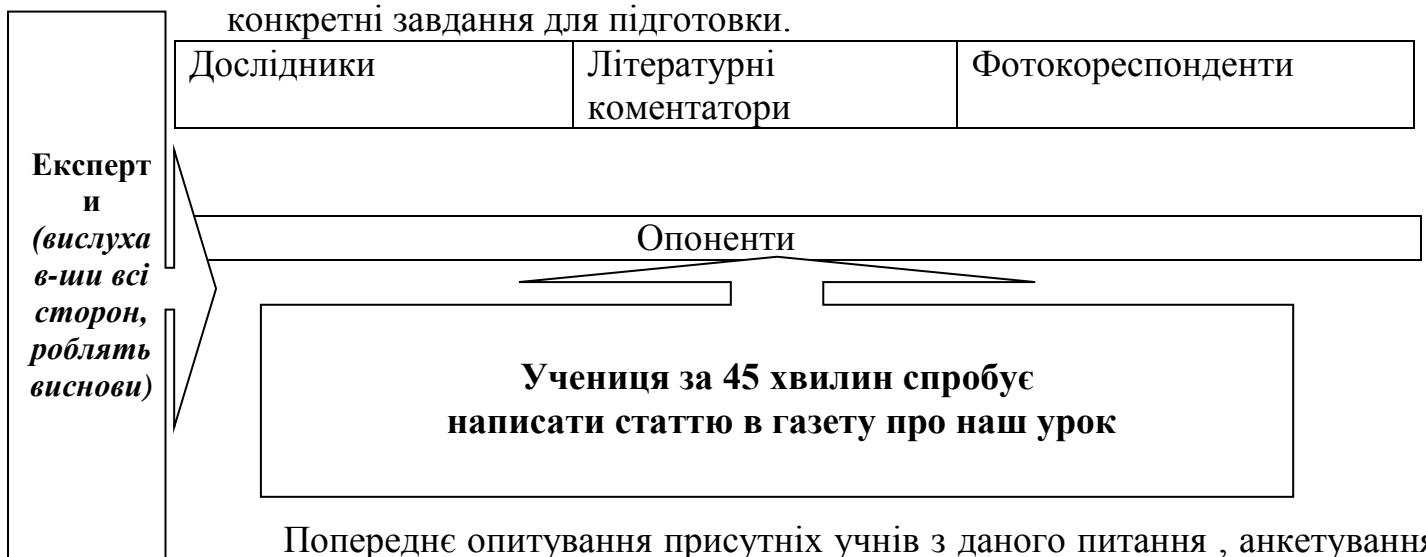
Тінь смерті шастала по стінах

Сім мільйонів(Боже мій)

Недолічила Україна.

Умови нашого уроку.

Учні розділені на минулому уроці на 4 групи, перед якими поставлені конкретні завдання для підготовки.

Попереднє опитування присутніх учнів з даного питання, анкетування вчителів гімназії:

«Чи вважаєте Ви Події 1932-1933 років геноцидом українського народу?»

так	Ні

Хід уроку:

Вступне слово вчителя.

Страшні тридцять років ХХ століття. Скільки горя та страждань вони принесли нашому народу. Люди змушені були пройти через знущання з боку влади, зради близьких. Злиденність та постійний страх.

Занадто багато випробувань випало на їх долю. Житницею називали Україну багато поколінь. 1933 рік став найгіршим у літопису багатостраждальної України. У світовій історії не зафіксовано голоду, подібного до того, що випав на долю України - однієї з найродючіших країн світу.

ІСТОРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Перед вами на парті два словники:

- Радянська енциклопедія;
- Довідник з історії України 2001 року.

Для полегшення роботи в кожній книзі є закладки.

ЗАДАЧА(робота в групах)

1. Знайти слово голодомор в двох довідниках і пояснити його значення;
2. В разі іншого варіанту- пояснити результат.

ОЧІКУВАНІ ВІДПОВІДІ

Дослідники	Опоненти	Фотокореспонденти
В радянській енциклопедії є тільки слово «голод», поруч з яким голографія та гололід. В сучасному українському довіднику слово голодомор є. Пояснення таке - слово складається з двох слів голод та морити, буквально означає морити голодом людину до смерті. На нашу думку в радянському довіднику цього слова немає тому, що факт голодомору владою приховувався.	Зрозуміло, що, маючи однакові джерела, ми маємо однаковий результат пошуку. Але спробуємо допустити, що в радянському Довіднику немає слова голодомор і багатьох інших слів, які з'являться набагато пізніше. Наприклад СМС. Тобто це доводить тільки одне – слова голодомор в той час взагалі не існувало. Воно нове.	Фотодокументів на слово голодомор в цих словниках не знайдено.

Вчитель: група дослідників спробує викласти власні погляди на причини голодомору.

ОЧІКУВАНІ ВІДПОВІДІ

Дослідники

Одним із найстрашніших злочинів сталінізму проти українського народу був організований державою голод 1932-1933 років. До цього голоду держава штовхала село, яке відмовлялось прийняти колгоспну систему, від початку колективізації. Протягом 1930 року було заготовлено 400 млн. пудів хліба. За 1931 рік державні заготівлі становили 3809 пудів хліба. Результатом стало знекровлення села. Ускладнювали ситуацію і безгосподарність у колгоспах, повна незацікавленість селян у продуктивній праці. І все ж не природні чинники були причиною трагедії українського селянства. Врожай 1932 року лише на 12% був менший середнього врожаю за період з 1926 по 1930 роки і міг би забезпечити населення мінімумом продовольства. У багатьох селян вилучили все зерно, у тому числі і посівний фонд. Голод вже стукав до селянських хат взимку 1931-1932 року. Фізично ослаблене селянство не змогло ефективно провести весняну посівну кампанію весною 1932 року. Внаслідок неякісної обробки ґрунту частина врожаю загинула. В таких умовах держава в 1932 році продавала за кордон хліб. Таким чином, можемо зробити висновок – головною причиною трагедії стала державна політика по примусовій конфіскації зерна у селян з метою виконати за будь яку ціну план хлібозаготівель.

Вчитель: ті учні, які сьогодні опинилися серед опонентів – це не обов'язково переконання, вони виконують поставлену задачу - знайти слабкі ланки у виступах візаві, з метою встановити історичну справедливість.

Їм слово...

Опоненти

Перше, що хотіли б ми зазначити з самого початку – ми не ставимо під сумнів сам факт великої кількості померлих від голоду в той період. Це історичний факт. Ми хочемо з'ясувати справжні причини, масштаби трагедії і обов'язково звернути увагу на помилки, які ми найшли. В цьому випадку ми згодні з дослідниками про те, що причин голоду було декілька. Але хочемо доповнити: всі визнають що хоч і не головною, але однією з причин голоду були несприятливі погодні умови і тому виникає запитання – а якщо в 1932 році погодні умови були б сприятливими, говорилими б сьогодні про голод чи ні? І друге не можна недооцінювати опір колгоспній системі тій частини селян, яке втратило землю під час революції, і через злобу на нову владу чинили сильний опір.

Вчитель: з метою відтворення справжньої картини подій пропоную заслухати групу літературних критиків, які на місцевому матеріалі озвучать слова очевидців.

(демонстрація презентацій на мультимедійній дошці)

Літературні критики
Спогад №1
Спогад №2
Спогад №3
Вірш

Вчитель: що з цього приводу можуть сказати опоненти?

Опоненти
Жодних коментарів з приводу спогадів ми не маємо. Таких фактів ми зустрічали дуже багато. Переконливо. Просто страшно, що таке відбувалось в нашій державі. А ось з приводу поезії: хочемо проаналізувати творчість одного із самих відомих поетів тих часів П. Тичини. На розсуд ваш подаємо два вірша

«Голод»	Із збірки «Партія веде»

Так в якому з цих віршів поет був щирим, де правда? Вважаємо, що поети і літератори мали і мають завжди суб'єктивний погляд, який не може бути історичним підтвердженням істини.

Вчитель: учні з групи фотокореспондентів отримали завдання: користуючись інтернет-ресурсами, літературою, знайти фотодокументи про трагедію тих часів. Їм слово.

Фотокореспонденти

Для того, щоб зараз знайти фотодокументи голодомору, особливих зусиль не потрібно. Інтернет забитий сайтами з даної теми. Ми пропонуємо вам переглянути вибрані нами фотографії. Хоча ми розуміємо, що фото із сімейних архівів дуже рідкісні хоча б тому, що які там фотоапарати могли б бути у селян, офіційні газети таких репортажів не замовляли, а те, що знімалось, з часом могло і пропасти у вирі подій. І все ж документальних фото вистачає. Давайте їх переглянемо.

ПЕРЕГЛЯД 12 ФОТОГРАФІЙ (слайди)

Вчитель: чи є коментарі з цього приводу у опонентів?

Так, є. Ми просимо переглянути деякі фотографії.

Вчитель: а зараз спробуємо критично проаналізувати уривок з відомого художнього фільму «Місце зустрічі змінити не можна» 1979 року виробництва. Фільм знятий за часів розквіту СРСР.

Після перегляду потрібно буде дати відповідь на такі запитання:

- про який закон йдеться мова?
- яке покарання загрожувало героям епізоду?
- чи можна вважати, що в Радянському Союзі цей каральний закон не приховували?

(Демонстрація відеоролика - уривку із художнього фільму «Місце зустрічі змінити не можна»)

Дослідники	Опоненти
По перше, фільм нам невідомий. Ми просто про нього чули, а якщо і бачили, то не повністю. Звучить назва закону 7.8 – цілком допустимо, що це сумнозвісний закон про 5 колосків, як його називали в народі. Він правильно називався «Про крадіжку державного майна». Про що теж чуємо від Висоцького. Він, до речі, і інкримінує злочинцям якраз	Дуже багато фактів свідчить про те, що дійсно це закон про 5 колосків. І термін покарання збігається, і дата закону правда, без посилання на рік, та мова про держмайна. І головне, бояться цього закону злочинці. Але ми вважаємо, що цей факт згадування в далекому 1979 році для тих, хто хотів дізнатися, був поштовхом для пошуку відповіді. Так що про пряме приховування

<p>крадіжку державного майна. «Десяточка» - означає 10 років, в підручнику саме таке покарання і передбачалось згідно цього закону. Те, що цей епізод свідчить про поінформованість населення про голодомор - не факт, про голод тут ніяк не згадується</p>	<p>мова не іде.</p>
---	---------------------

Вчитель: одне з самих не з'ясованих питань - демографічні втрати України.

Слово дослідникам

<p>Дослідники</p>
<p>На сьогодні цифра демографічних втрат суттєво відрізняється в різних джерелах. Влада приховувала факт голодомору, правду про причини смерті громадян. Офіційно люди вмирили від старості, інфарктів, інфекцій, але тільки не від голоду. Останні оприлюднені цифри жахливі – 7 – 10 мільйонів померло від голоду, з них 3 мільйона дітей. До 80 відсотків померлих були по національності українці. І хоча серед померлих були люди різних національностей, основний удар голод завдав по українцях. Якщо порівняти масштаби втрат російської імперії в I світовій війні, втрат СРСР в II світовій війні з масштабами втрат після голодомору, стає зрозумілим, що голодомор одна самих страшних трагедій людства за всю історію нашої планети.</p>

Вчитель: слово опонентам.

<p>Опоненти</p>
<p>Підавати безпідставній критиці цю тему було б кощунством. Але нам здається, що на сьогоднішній день це одна з самих не досліджених тем нашої історії. Наприклад, в підручнику з історії за 5 клас, в підручнику по історії України за 10 клас, останні повідомлення в медіа засобах різняться в 3-4 рази. Це говорить про необхідність в найближчій час науково уточнити ці цифри.</p>

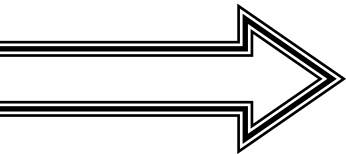
Вчитель: гадаю, доказів вже досить. Як з одного, так і з іншого боку. Час робити висновки. Вислухавши всі сторони - прослухаємо вердикт групи експертів.

Експерти

Голод був спричинений насильницькою, людиноненависницькою політикою розкуркулення, відвертим масовим терором тоталітарного режиму проти селян України, тобто свідомо організований тодішнім політичним керівництвом. Існує думка, що голод був наперед спланований задля фізичного винищення саме українських селян. На нашу думку, гинули люди різних національностей, але враховуючи, де ці події проходили – основна частина селян - це українці. Погодні умови могли тільки збільшити втрати – але аж ніяк не відмінить голоду. Опір кулаків не міг принести таких проблем державі, це у кулаків були проблеми з державою, яка винищила їх як клас. Злочином держави була не тільки організація голодомору, а і відмова від допомоги іноземних держав взимку 1933 року.

На нашу думку, плідно працювали всі групи, важче за все, мабуть, було опонентам, і вони дуже старалися, але їх доводи іноді були простим «передьоргуванням» фактів.

Підсумок уроку. Рефлексія

Опитування: Так – Ні

«Чи вважаєте Ви Події 1932-1933 років геноцидом українського народу?»

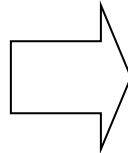
Так	ні

Таблиця оцінювання

ПРИЗВИЩЕ ТА ІМ'Я УЧНЯ _____

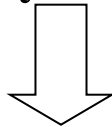
	Аргументованість	АКТИВНІСТЬ	ДОКАЗОВІСТЬ	АКТУАЛЬНІСТЬ	ІНТЕГРОВАНІСТЬ
Оцінка вчителя					
Самооцінка					
Оцінка колег по групі					
Загальна оцінка					

Результат нашого проекту
(виступає учениця)

Стаття в газету

Результат опитування і оцінювання

Діаграма – опитування :

- Учні
- Вчителі
- Учні

Оцінки по групах(на екрані)